

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد مرودشت
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A.) در رشته روانشناسی گرایش تربیتی

عنوان:

پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی بر اساس رشد زبان دریافتی

استاد راهنما:

دکتر مرضیه امینی

استاد مشاور:

دکتر سیما شهیم

نگارش:

رؤیا حیدری

زمستان ۱۳۹۲

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

شور اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در عملیاتی فرهنگ و تمدن بشری، مادران دانشجویان و اعضاء هیئت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب رؤیا حیدری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی گرایش تربیتی که در تاریخ ۹۲/۱۱/۲۸ از پایان نامه خود تحت عنوان "پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی بر اساس رشد زبان دریافتی" با کسب نمره ۱۹/۲۵ و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم.

۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: رؤیا حیدری

تاریخ و امضاء

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: رؤیا حیدری در تاریخ ۹۲/۱۱/۲۸ رشته: روانشناسی گرایش علم تربیتی از پایان نامه خود با عنوان: "پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی بر اساس رشد زبان دریافتی" با نمره ۱۹/۲۵ و درجه دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱ - دکتر مرضیه امینی استاد راهنما

۲ - دکتر سیما شهیم استاد مشاور

۳ - دکتر مجید برزگر استاد داور

مدیر/معاونت پژوهشی

مراتب فوق مورد تایید است .

مهر و امضاء

سرکار خانم ما: امینی و شمیم

اساتید ارجمند را سنا و مشاورم

هر که رارسالتی است از این تولد و یاریگران بی شماری از طرف خداوند برای یاری رساندن و چراغ هدایت بودن و هر لحظه و هر ثانیه در این پرپیچ و خم زندگی عزیزانی، مستند جانی که از جان عزیزترند.

شاعرینان روشنایی، بخش تاریکی جان، مستید و ظلمت جهالت را نوراندیشه می بخشید. چگونه سپاس گویم مهربانی و لطف شما را که سرشار از عشق و مهر است. چگونه سپاس گویم شما را که چراغ روشن هدایت را بر کلبه می محقر وجودم افروختید. آری در مقابل این همه عظمت و سگوه شامرانه توان سپاس است و نه کلام و صف.

و از استاد فرزانه و دلسوز؛ جناب آقای دکتر بزرگ که زحمت داورسی این رساله را منتقل شدند؛ قدردان و سپاسگزارم.

تمام تلاشم بر این است که انکارم را روحم را ذهنم را و تمامی احساس و عاطفه ام را بر روی عزیزانی متمرکز سازم
که راه کشا و چراغ های زندگی و هدایتم بودند....

اما روح سرکش و ذهن سیال من تساوی بی شماری پشت سرمی گذارد و چراغ های نورانی بسیاری از تصویر
ذهن می گذرند میخواهم سپاس گذار باشم

عزیزانم را همان بانی که سوختشان را تا سربرافراشتنم به چشم دل نگریتم و آرام آرام ذوب شد نشان را برای
جاری شدنم با تمام وجود لمس کردم...

نمیدانم میتابی پدر را تاب بیاورم یا خون دل های مادر را به جان نبوش کنم یا عشق و الف آموزی آن معلم
دستان را معشوق شوم یا حلقه غلامی آن استاد عزیز را در گوش بیاورم

نمیدانم.....

ابا به پاس نام تمامی کسانی که بیچ جمله ای بیچ کلمه ای بیچ دقتی و بیچ روایتی وصف حالشان نیست سر تعظیم
فرود می آورم...

فهرست مطالب:

صفحه	عنوان
۱	چکیده
	فصل اول: کلیات تحقیق
۳	مقدمه
۴	۱-۲- بیان مسئله
۵	۱-۳- اهمیت و ضرورت مسئله
۶	۱-۴- هدف پژوهش
۶	۱-۵- فرضیه ها و سؤالات تحقیق
۶	۱-۵-۱- فرضیه ها
۶	۱-۶- تعریف عملیاتی و مفهومی متغیرها و نقش آنها در پژوهش
	فصل دوم: ادبیات تحقیق
۹	مقدمه
۱۱	۲-۲- پیشینه نظریه های زبان
۱۱	۲-۲-۱- نظریه ی رفتارگرایی زبان
۱۲	۲-۲-۲- نظریه ی فطری و زیست شناختی زبان
۱۴	۲-۲-۳- نظریه ی شناختی زبان
۱۵	۲-۲-۴- نظریه ی تعامل گرایان اجتماعی زبان
۱۷	۲-۲-۵- نظریه ی بندورا
۱۸	۲-۳- پیشینه نظریه های رفتاری
۲۰	۲-۳-۱- نظریه رفتارگرایی
۲۱	۲-۳-۲- نظریه یادگیری اجتماعی
۲۲	۲-۳-۳- نظریه ی رفتاری ژان پیازه
۲۲	۲-۴- تحقیقات خارج از کشور

۲-۵- تحقیقات داخل کشور ۲۹

فصل سوم: روش پژوهش

۳-۱- نوع پژوهش ۳۳

۳-۲- جامعه پژوهش ۳۳

۳-۳- نمونه مورد مطالعه ۳۳

۳-۴- روش اجرا ۳۳

۳-۵- ابزار گرد آوری اطلاعات ۳۴

۳-۶- روش تجزیه و تحلیل داده ها ۳۵

۳-۷- ملاحظات اخلاقی ۳۶

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۴-۱- یافته های توصیفی ۳۸

۴-۲- یافته های استنباطی ۳۸

۴-۳- سؤالات تحقیق ۴۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۵-۱- بحث و نتیجه گیری ۴۵

۵-۲- محدودیت های پژوهش ۴۹

۵-۳- پیشنهادات پژوهشی ۴۹

۵-۴- پیشنهادات کاربردی ۴۹

منابع و مأخذ: ۵۱

الف: منابع فارسی ۵۱

ب: منابع انگلیسی ۵۲

فهرست جداول:

صفحه	عنوان
۳۸	جدول ۱-۴: میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق
۳۸	جدول ۲-۴: میانگین و انحراف معیار مقیاس های رشد زبان
۳۹	جدول ۳-۴: ضریب همبستگی بین درک دستوری و پرخاشگری
۳۹	جدول ۴-۴: ضریب همبستگی بین واژگان تصویری و پرخاشگری کودکان پیش دبستانی
۳۹	جدول ۵-۴: ضریب همبستگی بین درک دستوری و گوشه گیری کودکان پیش دبستانی
۴۰	جدول ۶-۴: ضریب همبستگی بین واژگان تصویری و گوشه گیری کودکان پیش دبستانی
۴۰	جدول ۷-۴: ضریب همبستگی بین درک دستوری و بی توجهی کودکان پیش دبستانی
۴۱	جدول ۸-۴: ضریب همبستگی بین واژگان تصویری و بی توجهی کودکان پیش دبستانی
۴۱	جدول ۹-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه ابعاد رشد زبان روی پرخاشگری و نافرمانی کودکان پیش دبستانی
۴۱	جدول ۱۰-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه ابعاد رشد زبان روی گوشه گیری و اضطراب کودکان پیش دبستانی
۴۲	جدول ۱۱-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه ابعاد رشد زبان روی بی توجهی کودکان پیش دبستانی

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی وجود ارتباط بین رشد زبان دریافتی و مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی می باشد. در این پژوهش ۱۲۰ کودک ۵ تا ۶ سال شرکت داشتند که از طریق نمونه گیری تصادفی خوشه ای از بین همه مهد کودک های شیراز انتخاب شدند. نخست از این کودکان آزمون رشد زبان تولدز و پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان (فرم معلم) گرفته شد و سپس داده های حاصله با استفاده از روش ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره ، توسط نرم افزار اس پی اس و در سطح معنی داری ۰/۰۰۰۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت . یافته های پژوهش ضریب همبستگی مثبت و معنی داری را بین ابعاد رشد زبان دریافتی و مشکلات رفتاری کودکان نشان داد ($p < ۰/۰۰۰۱$) .

یافته های تحقیق حاضر نشان داد که ابعاد رشدی زبان کودکان قادر به پیش بینی مشکلات رفتاری همچون پرخاشگری ، بی توجهی و رفتارهای بچه گانه ، گوشه گیری و اضطراب می باشند.

کلید واژه ها: زبان دریافتی، مشکلات رفتاری، پرخاشگری ، بی توجهی و رفتارهای بچه گانه ، گوشه گیری و اضطراب

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

بدون شک یکی از مهم ترین و موثرترین دوران زندگی آدمی، دوران کودکی است. دورانی که در آن شخصیت پایه ریزی شده و شکل می گیرد. امروزه این حقیقت انکار ناپذیر به اثبات رسیده است که کودک در سنین طفولیت تنها به توجه و مراقبت جسمانی نیاز ندارد بلکه به پرورش اجتماعی، عاطفی، روانی و ذهنی به عنوان عوامل تعیین کننده اساسی و مهم نیازمند است. کودک در تمامی مراحل رشد نه تنها نیازمند توجه و مراقبت کامل جسمانی است، بلکه در جنبه ای دیگر هم نیاز مبرم و اساسی به هدایت و راهنمایی علمی و آگاهانه دارد.

غالب اختلال ها و ناسازگاری های رفتاری بعد از دوران کودکی، ناشی از کمبود توجه به دوران مهم و حساس کودکی و نیز به دلیل عدم هدایت صحیح به سوی رشد و تکامل است، این بی توجهی منجر به عدم سازش و انطباق با محیط و بروز انحرافات گوناگون در ابعاد مختلف برای کودک می شود. کودکانی که دچار مشکلات رفتاری می باشند در دوست یابی کمتر موفقند. در واقع بارزترین مشکل آنان ناتوانی در ایجاد روابط عاطفی رضایت بخش و نزدیک با سایر افراد است.

برخی از این کودکان گوشه گیرند و اگر سایر کودکان و بزرگترها بخواهند به آنها نزدیک شوند کوشش هایشان با شکست مواجه می شود. در موارد زیاد، این حالت سردی در روابط آن قدر ادامه می یابد که آنهایی که قصد دارند با کودک، روابط دوستانه ای برقرار کنند، دلسرد شده و دست از این کار بر می دارند. از آن جا که برقراری روابط نزدیک عاطفی بر اساس واکنش های متقابل اجتماعی بوجود می آید، طبیعی است مردم علاقه خود را به کسی که عکس العمل مطلوبی نداشته باشد، از دست می دهند. علت این است که تعدادی از کودکان آشفته از طرف دیگران مطرودند، این نیست که آنها از دوستی فراری اند، بلکه به خاطر این است که آنها رفتاری خصمانه و پرخاشگرانه دارند. این کودکان بدزبان، مخرب، غیر قابل پیش بینی، غیرمسئول، ریاست طلب، دعواگر، موذی، حسود و بی اعتنا هستند و خلاصه صفت مثبتی که بتواند دیگران را به سوی آنها جلب کند، در آنان وجود ندارد. طبیعی است که سایر کودکان و بزرگترها مادام که مجبور نباشند، علاقه ای به معاشرت با این قبیل افراد نخواهند داشت. این نکته قابل فهم است که افراد هنگام مواجه شدن با کودک آشفته، متقابلاً رفتاری مشابه از خود نشان می دهند. پس تعجبی ندارد که این قبیل کودکان دائماً با دیگران در حال نزاع باشند.

مشکل رفتاری به رفتار فردی اطلاق می شود که بدون پایین بودن بهره هوشی، تعادل روانی رفتاری از اندازه عمومی اجتماع دور و دارای شدت، تکرار، مداومت در زمان ها و مکان های متعدد باشد، به طوریکه در عملکرد تحصیلی و رفتاری دچار درماندگی و یا کاهش میزان کارایی فرد گردد، این گونه کودکان مرتب از سوی اطرافیان طرد می شوند و در مدرسه مرتب از آنها گله و شکایت دارند. (ملک شاهی و فرهادی، ۱۳۸۵)

کرک (۱۳۸۰)، رفتاری را انحرافی می داند که شدید، مزمن یا مداوم بوده و با سن فرد تناسبی نداشته باشد و شامل رفتارهای بیش فعالی و پرخاشگرانه یا رفتارهای گوشه گیرانه می باشد. ویژگی این گونه رفتارها این است که اولاً تاثیر منفی بر برآیند رشد و انطباق مناسب کودک با محیط دارد، ثانیاً مزاحمت برای زندگی دیگران و استفاده آنان از شرایط بوجود می آورد.

۱-۲- بیان مسئله

مشکلات عاطفی و رفتاری کودکان نتیجه اجتناب ناپذیر فقر، نابسامانی های خانوادگی، کاستی های آموزشی و اجتماعی است و رسیدن به رشد کامل را مقدور نمی سازد. اغلب اختلالات رفتاری ناشی از کمبود توجه به دوران حساس کودکی است. این بی توجهی منجر به عدم سازش با محیط و بروز مشکلات رفتاری برای کودک می شود (ملک شاهی و همکاران، ۱۳۸۵).

علائم و نشانه های ناهنجاری رفتاری عبارتند از: رفتار عجیب و غریب، تند خویی و عصبانیت، شب ادراری، احساس گناه، اضطراب و ترس، پرخاشگری و خشم، اندوه و غم، دزدی، دروغگویی، کم روئی، خجالت، گوشه گیری، پر تحرکی و پر جنب و جوشی، رفتارهای نامناسب جنسی، مسائل هویتی، تخریب اموال، لکنت، ناخن جویدن، انگشت مکیدن، حسادت و فرار از مدرسه. که در این پژوهش به بررسی سه عامل پرخاشگری، بی توجهی و گوشه گیری و انزوا پرداخته می شود. (والاس و لارسن، ۱۹۷۸).

مشکلات رفتاری کودک با عوامل درون خانواده، جامعه و فرهنگ ارتباط دارد. والدین بدرفتار از انطباق ناکارآمد استفاده می کنند. نظر منفی درباره فرزند خود دارند و در تربیت کردن فرزند خود احساس عجز می کنند.

ترس غیر قابل کنترل والدین و انزوای اجتماعی، احتمال بدرفتاری و غفلت کردن را به مقدار زیاد افزایش می دهند. در صورتیکه جامعه فشار جسمانی را بعنوان وسیله ای برای حل کردن مشکلات تایید کند، بدرفتاری با کودک افزایش می یابد (برک ۲۰۰۷). انطباق ناکارآمد و جو خانوادگی آکنده از تعارض، به پرخاشگری بیشتر در کودکان می انجامد. خشونت رسانه ای هم در تلویزیون و هم در بازی های کامپیوتری نیز موجب پرخاشگری کودک می شوند (برک ۲۰۰۷).

وقتی کودکی دچار مشکلات رفتاری می شود، ارتباط او با محیط بخوبی برقرار نمی شود. رفتارهای نامناسب این قبیل کودکان ممکن است باعث شود که در همسالان و بزرگترها واکنشی منفی نسبت به آنها بوجود آید و بدیهی است چنین واکنش هایی باعث می شوند که رفتار نامناسب کودکان از آنچه هست بدتر شود. بنابراین تشخیص کودکان مبتلا به مشکلات رفتاری هر چه زودتر انجام شود و برنامه های آموزشی مناسب هر چه سریع تر ارائه گردد، از بروز مشکلات بیشتر جلوگیری خواهد شد.

کودکانی که مسائل خود را با روشی پرخاشگرانه و تهاجمی ابراز می کنند در حلقه معیوبی گرفتار می شوند. رفتارشان باعث می شود که دیگران از آنان فرار کنند، بنابراین برقراری برخوردهای مثبت با بزرگ ترها و همسالان برای آنان کمتر مقدور می گردد.

کودکانی که رفتارشان دائما پرخاشگرانه است، در مقایسه با کودکان کم رو، مضطرب یا نورتیک، شانس کمتری برای یادگیری رفتارهای اجتماعی و برخورداری از یک بهداشت روانی خوب در بزرگسالی، دارا می باشند. کودکانی که دچار مشکلات رفتاری می باشند، دارای نقص در زمینه ارتباط با دیگران هستند و می توان اختلال هایی را مربوط به گویایی زبان و تمایلات آسیب رسانی به خود و دیگران را در آنان پیش بینی کرد.

رشد زبان در دوره پیش دبستانی، سن طلایی زبان آموزی است و ارتباط آن با رفتار کودکان از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. در طول سال های پیش دبستانی گنجینه واژگان و دستور زبان کودکان افزایش چشمگیری پیدا میکند... گنجینه واژگان در کودکان ۶ ساله تقریبا ۱۰۰۰۰ کلمه می باشد. با توجه به اینکه رشد و سازمان دهی زبان و عملکردهای اجتماعی یک نقش کلیدی و مهم در روند رشد کودک دارند. لذا تحقیقات نشان داده اند که بین ابعاد رشد زبان و رشد کفایت اجتماعی همبستگی وجود دارد و استدلال می شود که رشد زبانی در پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان موثر می باشد (برک ۲۰۰۷).

یکی از مشکلات رفتاری کودکان عدم فراگیری مهارت های ارتباطی با همسالان می باشد. در این میان مربی شاید اولین کسی است که در صورت عدم پیروی از دستورات به مشکلات رفتاری و شنوایی و گفتاری کودکان پی می برد. از این رو ارزیابی مشکلات رفتاری کودکان در مراکز آموزش پیش دبستانی و پس از ورود به دبستان از اهمیت ویژه ای برخوردار است (اوریادی، ۱۳۹۰).

۱-۳- اهمیت و ضرورت مسئله

بسیاری از والدین مشکلات رفتاری کودکان را ناشی از عدم توجه آنان به فرامین و دستورهای تام الاجرا می دانند در حالی که فهم فرامین توسط کودک به زبان دریافتی او بر می گردد.

بنابراین بررسی رابطه بین زبان دریافتی کودکان با مشکلات رفتاری می تواند راهکارهایی برای والدین و مربیان در جهت بهبود زبان دریافتی کودکان و رفع مشکلات رفتاری آنان باشد. از طرفی همواره از سوی والدین کودکان دارای اختلال گفتار و زبان، این سؤال از آسیب شناسان گفتار و زبان پرسیده می شود که آیا قرار گرفتن کودک در یک محیط آموزشی مانند مهد کودک و تعامل با کودکان دیگر کمکی به رشد گفتار و زبان وی می کند. لذا بررسی جنبه های رشد زبان در مقطع پیش دبستانی که سن طلایی زبان آموزی است و نیز مطالعه در مورد زبان و مهارت های زبانی و ارتباطی آن با مشکلات رفتاری کودکان که شیوع آن در پیش دبستانی می باشد از اهمیت و ضرورت خاصی برخوردار است. نقش بسزا و با اهمیت دوره پیش دبستانی در رشد زبان کودکان و اهمیت زبان و مهارت های گفتاری در دست یابی به اهداف فردی و اجتماعی، ضرورت پرداختن به پژوهش هایی از این قبیل را روشن تر می سازد.

۴-۱- هدف پژوهش

هدف این پژوهش حاضر عبارت است از بررسی ارتباط رشد زبان دریافتی کودکان پیش دبستانی و مشکلات رفتاری آنان و پیش بینی مشکلات رفتاری (پرخاشگری، بی توجهی، گوشه گیری) براساس رشد زبان دریافتی (واژگان تصویری، درک دستوری) کودکان پیش دبستانی .

۵-۱- فرضیه ها و سؤالات تحقیق

۱-۵-۱- فرضیه ها

۱- بین ابعاد رشد زبان دریافتی و مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی رابطه معنی داری وجود دارد.

۲- رابطه معنی داری بین ابعاد رشد زبان دریافتی و پرخاشگری کودکان پیش دبستانی وجود دارد.

۳- رابطه معنی داری بین ابعاد رشد زبان دریافتی و گوشه گیری کودکان پیش دبستانی وجود دارد.

۴- رابطه معنی داری بین ابعاد رشد زبان دریافتی و بی توجهی کودکان پیش دبستانی وجود دارد.

۶-۱- تعریف عملیاتی و مفهومی متغیرها و نقش آنها در پژوهش

مشکلات رفتاری

آچن پاخ و همکارانش دو بعد کلی مشکلات رفتاری را تحت عنوان " برون گرایی و درون گرایی " تعریف می کنند.

که این ابعاد دوگانه یعنی، برون گرایان (شامل پرخاشگران و فعالان) و درونگرایان (شامل ناپختگان و گوشه گیران) شناخته ترین و قابل اعتمادترین طبقاتی است که در کودکان مبتلا به مشکلات رفتاری تشخیص داده شده است. کرک، (۱۳۸۰) رفتاری را انحرافی می داند که ضمن نامتناسب بودن با سن فرد، شدید، مزمن یا مداوم باشد و گستره آن شامل رفتارهای بیش فعالی و پرخاشگرانه تا رفتارهای گوشه گیرانه است.

تعریف عملیاتی

منظور از مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی نمراتی است که از مودنی از پرسش نامه فرم معلم ساخته که حاوی ۲۸ پرسش سه گزینه ای است، بدست می آورد بر حسب نمره ای که از سه عامل پرخاشگری، عامل بی توجهی و رفتارهای بچه گانه و عامل گوشه گیری و اضطراب، سنجیده می شود.

زبان دریافتی

تعریف نظری (مفهومی)

زبان دریافتی مربوط به فراگیری و درک زبان است. این جنبه دریافتی زبان یعنی هر آنچه که ما از زبان درک می کنیم (طباطبایی، ۱۳۹۰).
زبان دریافتی، فرآیند دریافتی زبان آموزی است که شامل درک گفته های دیگران و ساختن گنجینه لغات و جملات و دستور زبان برای کاربرد در آینده می باشد (صادقی و طباطبایی، ۱۳۹۰).

تعریف عملیاتی

منظور از زبان دریافتی نمراتی است که از مودنی در آزمون تولدز که شامل نظام زبان شناختی گوش کردن با خرده آزمون واژگان تصویری و درک دستوری است، بدست می آورد. (نیوکامر و هامیل ۱۹۸۸).

فصل دوم:
ادبیات تحقیق

مقدمه

آنچه می توان گفت این مطلب است که کودک زبان را در پایگاه های اجتماعی می آموزد. آنان زبان را از طریق برقراری ارتباط با افراد دیگر در مرحله اول از مادر خود می آموزند و هر چه کودکان در منزل به جز با مادر با سایر افراد خانواده در ارتباط باشند، بیان و گفتارشان گسترده می شود. کودکی که در مهد کودک بسر می برد، علاوه بر پدر و مادر، خواهر و برادر با مربی و سایر اولیای مهد نیز در ارتباط است. گفته های آنان را می شنود، درک و بیان می کند.

همانطور که می دانیم کودکان پس از اینکه حرف زدن را بیاموزند، می توانند ارتباط برقرار کنند و این کار را از طریق حرکات و اعمال انجام می دهند تا با کمک آن حالات عاطفی خود را بیان کنند و برای ارضای نیازهای خود از دیگران کمک بگیرند. کودکان به کمک حرکات و جملات، ارتباط به مراتب موثرتری برقرار می کنند و با دیگران گفتگو می کنند. کودکان هنگامی که در مهد کودک قرار می گیرند در ارتباط با سایر کودکان و بزرگسالان و اولیای مهد هستند برای برقراری ارتباط و ایجاد ارتباط در بازی مجبورند حرف بزنند و به گونه ای زبان خود را با دیگران تفهیم نمایند. لذا از کلمات و عبارات آموخته شده توسط دوستان و مربیان خود استفاده می کنند که همین امر منجر به گسترش و توسعه زبانی آنان می شود.

زبان عموماً باعث افزایش عملکردهای شناختی مثل تفکر، استدلال، حل مسئله و اندوختن اطلاعات می شود.

نظریه پردازان کوشیده اند تا فراگیری زبان را بر حسب پاداش، تغییر و تقلید از پاسخ های کلامی توضیح دهند.

اندیشمندان کوشش کرده اند تا نقش مهد کودک ها و خانواده را در رشد زبانی کودکان تفسیر کنند. هر چه کودکان در محیط های اجتماعی بیشتر قرار گیرند رشد گفتار و زبان این دسته از کودکان شایع تر است. از آنجایی که رشد زبان اکتسابی است هرچه کودکان بیشتر در محیط اجتماعی قرار گیرند رشد بیشتری را در بین آنان شاهد خواهیم بود. هر چه بیشتر با افراد بزرگسال و کم سن و سال خود در ارتباط باشند لذا مجبور به گوش کردن و مکالمه بیشتر هستند و در مقابل پرسش های مطرح شده باید

پاسخ های مناسب بیابند. لذا به صراحت می توان گفت که مراکزی چون مهد کودک ها می توانند در رشد زبانی کودکان موثر و در پیشرفت آنان تاثیر گذار باشند.

از آنجا که گسترش واژگان کودک اکتسابی است و هر چه کودک در تعامل و ارتباط با اطرافیان باشد، دامنه لغات او نیز گسترش می یابد لذا کودکانی که در منزل هستند به واسطه شاغل بودن پدرانشان ساعات زیادی را با او سپری نمی کنند و به واسطه عملکرد و مسئولیت های مادرشان ایجاد ارتباط و هم زبانی با کودکان ممکن است به ندرت برای مادر و کودک فراهم شود. اما کودکانی که با هم سن و هم گروه های خود در مهد کودک ها به سر می برند، علاوه بر هم زبانی با هم سنان خود و در ایجاد ارتباط با مربی خویش با لغات، واژگان و کلمات متعددی برخورد می نمایند. برای مثال در حین بازی در داد و ستد یک توپ، مرتب با دوستان خود ایجاد ارتباط کرده و حرکت و پاسخ تولید می گردد.

لذا کودکانی که تازه شروع به سخن گفتن کرده اند، هنگامی که با کودکان هم سن و سال خود ارتباط برقرار می کنند و همراه مربی خویش که صرفا وقت خود را وقف کودکان کرده است، می تواند پیشرفت قابل توجهی در گفتار و رشد بیانی خویش داشته باشند.

نظریه های عمده رشد به فرضیه های متفاوتی درباره اهمیت تاثیرات محیطی در رشد زبان کودک منجر می شود. نظریه پردازان یادگیری معتقدند که وجود عامل تقویت کننده و مشاهده سر مشق، عوامل تعیین کننده مهمی برای رشد زبان هستند. نظریه های رشد شناختی و نیز نهادگرایان بر این اساس قرار دارند که در یادگیری درباره محیط از عوامل مهم هستند. لذا کودکان در مهد کودک ها مرتب زیر نظر عوامل یادگیری، ارتباط و تعامل هستند. می شنوند و بیان می کنند و بر اثر عوامل تقویت کننده مثبت به وجود می آید، مجبور به گفت و گو می شوند و در نتیجه واژگان و لغات آن به جهت استفاده در گفتار توسعه می یابد.

در این رابطه می توان به نظریه متعددی اشاره کرد که همگی کم و بیش به اهمیت تاثیر عوامل اجتماعی در رشد زبانی اشاره کرده اند. از جمله این نظریات می توان به نظریه پردازان رفتاری یادگیری زبان اشاره کرد. که عوامل محیطی، پاداش ها تقویت ها مشاهده و سرمشق گیری را در رشد زبان موثر می دانند. (اسکینر، ۱۹۵۷)

نظریه پردازان دیگری چون چامسکی با وجود تاکید برسرشتی و ذاتی بودن زبان، وجود یک سیر زبانی را در رشد اولیه زبان کودک مهم و موثر می دانند. کسانی چون پیاز، لوریا، برونر نیز علاوه بر تاکید بر عوامل انگیزشی و ذاتی به عوامل محیطی در رشد و نمو عوامل زبانی اشاره می کند. مونته سوری پستالوزی و کوشش ها و تحقیقات فراوان دانشمندان معروفی مانند روسو، دیویی، پیاز، فروبل و افراد دیگر نیز، موید این مطلب است که تجارب سال های اولیه هر کودک در چگونگی تشکیل شخصیت و کمال نهایی تاثیر گذار است.